

SJOUKJE DIJKSTRA nd.nl/geloof BEELD SJOUKJE DIJKSTRA

Geboycotte chocolade op de Dam

...Als protest tegen een dreigende boycot laat de orthodoxe jood Nati Rom op de Dam in Amsterdam chocolade uit de bezette gebieden proeven.

... 'Zij boycotten, wij kopen', zegt hij strijdlustig.

► AMSTERDAM

'Free Palestine, free Palestine', schreeuwt een stel Marokkaanse jongens, die komen langsfietsen. Een markante orthodoxe jood en een vrouw met Israëls vlag rennen achter de fietsers aan. Een Israëls man kijkt hoofdschuddend toe: hier komt ellende van.

'Kom, we willen praten. We willen jullie mening horen', roept de vrouw nog, maar nee. De jongens weten niet hoe snel ze zich uit de voeten moeten maken. Ze riepen ook maar wat. 'Helaas', verzucht Cornelia van Dijk, vrijwilliger van Lev Ha'olam in Nederland. 'We willen juist weten wat andersdenkenden vinden. We willen graag discussie uitlokken.'

Een kolonist wordt hij genoemd en een landbezetter. Nati Rom voelt zich niet zo. Hij zegt op te staan voor wat juist is. Tegen een oneerlijke boycot vanuit Brussel, die volgens hem heel veel juist kleine ondernemers in de bezette gebieden in Israël raakt. Afgelopen week stond hij twee dagen op de Dam in Amsterdam. En was niet te missen. Voorbijgangers mochten geboycotte chocolade proeven, en werden vervolgens gevraagd naar een mening over de boycot. 'Dit is nodig', meent Rom. 'Er kwamen Joodse mensen naar mij toe die mij waarschuwden: "Je moet je speciale, joodse lokken verbergen", zeiden zij. "Anders zouden mensen je misschien wat aan willen doen." Dat het zover is gekomen dat Joden weer bang zijn in Europa, vindt hij onbegrijpelijk.

Zelf is Rom afkomstig uit de bezette gebieden. 'Het Bijbelse hartland', noemt hij het. Judea en Samaria. Strategisch een belangrijke plek voor Israël, maar ook religieus. 'Hier is waar meer dan negentig procent van de Bijbelse verhalen plaats hadden. Van Jacobs droom tot en met de belofte van het beloofde land aan Abraham.'

Rom spreekt met passie over zijn thuisland. Dat neemt niet weg dat

Nati Rom is oprichter van Lev Ha'olam ('Hart van de wereld'). Lev Ha'olam probeert sinds 2012 een tegenbeweging te zijn van alle boycotts van producten uit de bezette gebieden.

het een moeilijk leven is voor hem en zijn familie. 'We leven continu in angst. Elke dag zijn er honderden aanslagen. Onze vrienden zijn dood, mijn kinderen dragen een kogelvest naar school en mijn vrouw wordt regelmatig bekogeld met stenen. Arabieren hebben de afgelopen tijd 's nachts onze bomen verbrand en omgehakt: 1300 bomen zijn weg.'

Toch zou hij nergens anders willen of zelfs maar kunnen wonen. 'Hier – in ons spirituele thuisland – voelen we ons verbonden met God. Dit is onze erfenis. Het beloofde land.' Gevraagd naar de frustratie van de Palestijnen die hen toch zien als bezetters, reageert Rom fel. Hij kan er geen begrip voor opbrengen: 'Zij kunnen hier gewoon in vrede leven, zonder angst in hun hart. Zoals het zou moeten zijn. Dat is voor ons anders. Moeten we begrip opbrengen voor terroristen? Dan misschien ook voor Osama Bin Laden of ISIS.'

Rom voert acties in Nederland en wereldwijd om het volgens hem ware verhaal van Israël te vertellen.

De Europese Unie keurde recent nieuwe richtlijnen goed voor het labelen van producten die afkomstig zijn van Joodse nederzettingen aan de Westelijke Jordaanoever, Oost-Jeruzalem, de Gazastrook en de Golanhoogte. 'Het doel van de labeling is dat deze producten geboycot kunnen worden', aldus Rom. 'De boycot was er al. Alleen nu is het officieel.'

tegenbeweging

Rom is oprichter van Lev Ha'olam ('Hart van de wereld'). Lev Ha'olam probeert sinds 2012 een tegenbeweging te zijn van alle boycotts van producten uit de bezette gebieden. 'We worden al af en aan geboycot sinds de oprichting van de staat Israël. Met name door de Boycott, Divestment and Sanctions Movement (BDS), opgericht door 171 Arabiers-Palestijnse ngo's in 2005. Hierdoor worden vooral kleine familiebedrijven, waar ook Palestijnen werken, geraakt. Daarom besloten we het tegenovergestelde te doen. BDS verspreidt haat, wij verspreiden liefde. Zij boy-

cotten, wij kopen. Mensen die Israël een warm hart toedragen, kunnen maandelijks een pakket kopen voor 90 euro.'

De richtlijnen voor labeling vinden niet in alle Europese landen een genegen oor. Hongarije en Griekenland hebben al aangegeven de etikettering uit de bezette gebieden van Israël af te wijzen, ook Duitsland voelt er niet veel voor. CU-Kamerlid Joël Voorde wil dat ook minister Bert Koenders van Buitenlandse Zaken er nog eens goed naar kijkt. Voordewind geeft aan Koenders in oktober nog te hebben gesproken. 'Koenders wil de etikettering van producten uit de bezette gebieden voortzetten.' De ChristenUnie is daar tegenstander van en zal hiertegen begin volgend jaar bezwaar maken. Het is geen Europese verordening maar een richtlijn, dus lidstaten kunnen ervan af wijken. Naast genoemde landen, zijn ook Tsjechië en Slovenië tegen de richtlijn, laat Voordewind weten. 'Het is een opmaat voor een volledige boycot van Israëls producten.

Ook discrimineert het ten opzichte van andere betwiste gebieden. Die worden door de EU niet gelabeld.'

reacties op de Dam

Ondanks negativiteit en zelfs agressiviteit die de activeerende Rom op dag één ondervond, gaat het op dag twee op de Dam vrij soepeltjes. 'Verbazingwekkend hoeveel mensen toch nog positief reageerden.' Dat vindt ook Cornelia van Dijk. Hij deelt de chocolade uit en filmt. Zij interviewt de mensen.

Als er weinig reactie loskomt, pakt ze de Israëls vlag er even bij. Daar staat ze dan. Provocerend. Luidkeels roepend: 'Proef ook geboycotte producten uit Israël.' Een onwaarschijnlijk liefdesstel komt ook even proeven. Een homostel. Beiden vluchtelingen. De één een Syriër, de ander afkomstig uit Iran. Eindelijk hebben ze de vrijheid kunnen oarmen om te zijn wie ze willen zijn, vertellen ze. Van Dijk vertelt dat ze ook welkom zijn in Israël, ook 'om zo gearmd te lopen'. <

REDACTIE ND

Arabische vertaling van doopformulier

► CAÏRO

Er is een Arabische vertaling van het formulier voor de kinderdoop verschenen. 'Protestantse christenen in de Arabische wereld kunnen zo kennismaken met een klassiek-gereformeerde verwoording van de betekenis van de doop', zegt Willem-Jan de Wit, docent aan een theologische opleiding in Caïro. 'Nederlandse kerken die het klassieke doopformulier gebruiken, kunnen wellicht exemplaren uitprinten voor Arabischtalige leden of gasten.' Aanvankelijk was het de bedoeling een paar zinnen te vertalen, maar een student van De Wit wilde meteen het hele formulier hebben. <

KERK BLOGS EN BLADEN

GERALD BRUINS nd.nl/geloof BEELD ND

■ ANTIRELIGIEUZE REACTIES

De website Nieuwwij.nl krijgt steeds vaker agressieve, opruiende, hatelijke en vijandelijke reacties op religieuze artikelen en video's. Mikpunten zijn vooral christendom en islam. Waar komen die reacties opeens vandaan? Nieuwwij vraagt het aan de theoloog Taede Smedes die zich bezighoudt met religieuze vormen van atheïsme. Volgens hem was er voor 2004 geen probleem tussen geloof en wetenschap. De creationisten, die claimen dat God de aarde in zes dagen schiep, zaten op een eiland. Toen kwam onder invloed van de fysicus en christen Cees Dekker publiek aandacht voor Intelligent Design, God als ontwerper van de natuur. Twee jaar later kwam het 'nieuwe atheïsme' op, dat religie wegzette als iets irrationeels waarmee geen welkend mens zich inlaat. Religie en wetenschap kwamen op gespannen voet met elkaar te staan. Daar komt bij dat mensen sneller agressiever reageren op internetfora. Smaedes: 'Iets als fatsoen lijkt steeds meer af te brokkelen.'

■ KERST EN ZONNEWENDE – EEN PROBLEEM?

Sinds de Romeinse keizer Constantijn (280-337) wordt de geboorte van Christus gevierd in de nacht van 24 op 25 december. De datum, gewijd aan de zonnegod, Sol Invictus, stond in het teken van de overwinning van het licht op het donker. Kerst vieren op een van oorsprong heidense feestdag, kan dat? De zonnewende werd niet zo zeer religieus beleefd, blogt kerkhistoricus Gert van Klinken op de website van de Protestantse Theologische Universiteit. Het was een astronomisch feit, dat werd benut als kalender voor de

landbouw. Calvinisten hadden daar geen moeite mee. Zij kenden de openbaring uit de Schrift én de natuur. 'Tegen een verwijzing op Kerst naar de wetmatigheden van de astronomie zouden deze calvinisten geen bezwaar gehad hebben: dit is de werkelijkheid waarin Christus geboren werd.'

■ DORPSOMROEPER ANDRIES KNEVEL

EO-presentator Andries Knevel staat graag op het podium, zegt hij in de Kerstkrant 2015 van de PKN. 'Ik ben een beetje de dorpsomroeper. De dingen die ik meemaak deel ik graag met anderen. Als er vroeger op het schoolplein een vechtpartij was geweest, stond ik al bij het hek om het aan andere kinderen te vertellen.' Zijn persoonlijke kant zien mensen niet op tv en dat vindt hij jammer. Zo is hij als buurman 'met een zekere afstand' betrokken. Toen zijn vrouw en hij verhuisden, nodigden ze de nieuwe burens uit. 'Er is verbinding, je weet van elkaar. Zodat